

§ 146 Förvaltning av prästlönetillgångarna

MATS NILSSON:

Fru ordförande! Först vill jag be om ursäkt för att jag brusade upp vid mitt förra anförande. Jag vill dock komplettera lite och ansluta till det jag då sa. Jag blir lite rädd när jag läser motioner som kommer i den här stilen att man ska lägga död mans hand på verksamheten. Certifieringen idag ligger på cirka 5 procent, den fasta certifieringen när man avsätter för miljöändamål. När man brukar och skördar skogen hamnar man idag på 4–5 procent som avsätts, där du inte får avverka, där man tar hänsyn till de här delarna i det hela. Som skogsägare i Sverige har kyrkan ett jättestort ansvar, inte bara för att sköta skogens eget värde utan också skyldighet mot samhället. Vi ska ha klart för oss vilken oerhörd resurs skogarna är i Sverige. Därför är det oerhört viktigt att kyrkan tar ansvar för inte bara miljön, givetvis också för miljön, men inte minst för sysselsättningen.

När det gäller miljön är den brukade skogen en kolfälla och binder koldioxiden. Det är de gröna näringarna som är huvudaktören när man ska ersätta kol, olja och uran i kretsloppet. Det måste man också ha med sig. När man skriver sådana här motioner vill jag också efterlysa förslag hur man ska ersätta de minskade inkomsterna. Ett snabbt överslag för Växjö stift: 48 000 hektar skogsmark, säg att man ska avsätta, då ska man avsätta 10 000 hektar. Vi pratar om storleksordningen 5–8 kubikmeter per år. Vi hamnar mellan 40 och 50 miljoner kronor som är förlorade inkomster. Det är rätt stora inkomster när man börjar räkna.

Till slut är det så att det är handen och mulen som formar vårt landskap på olika sätt.

Jag vill tillstyrka Ekonomi- och egendomsutskottets förslag i frågan.

TERENCE HONGSLO:

Fru ordförande! Jag anser att en liknande motion som hade avslagits 2014 inte skulle vara något skäl för att man med automatik skulle föreslå att motionen skulle avslås 2015. Det jag vill verka för är att en högre del av prästlönetillgångarna med hög biologisk mångfald avsätts för fri utveckling och med en målsättning att vi når upp till 20 procent. Det gäller kanske även för andra skogsägare än Svenska kyrkan men att vi går i bräsch för att nå upp till en sådan nivå. Frågan är alldeles för allvarlig för att överlåtas på enskilda tjänstemän i stiftet för att uttolka vad hållbart skogsbruk innebär. Det handlar ju om att bevara Guds fria natur.

Jag yrkar bifall på att min motion 2015:11 punkt 1. Jag tycker att det ska utredas att hyggesfritt kontinuitetsskogsbruk kan ge samma ekonomiska avsättning och bevara skogen och den biologiska mångfalden.

Jag yrkar också på att motion 2015:37 Natur och kulturvård i Svenska kyrkans skogs- och markinnehav bifalls på alla punkter. Ett bevarande av den biologiska mångfalden är viktig. Förluster av arter kan aldrig ersättas. Ett ensidigt betraktande och kortsiktig ekonomisk vinst är i längden inte hållbar. Det är nu hög tid att stoppa den förstörelse av viktiga lokala biotoper som tyvärr förekommer. Ett långsiktigt kontinuitetsskogsbruk och reservatsbildningar kan ge en möjlighet för djur och växter att fortleva på dessa platser.

Att besluta att uppdra åt kyrkostyrelsen så att den kan ta ett samlat grepp för att säkra den biologiska mångfalden i Guds skapelse av prästlönetillgångarna kan vara en bra utgångspunkt för bevarandet.

JAN-ÅKE ISAKSSON:

Fru ordförande! Först vill jag tacka för ett gott samarbete och många kloka beslut i Ekonomi- och egendomsutskottet.

Jag yrkar bifall till motion 2015:37. Jag vill uppehålla mig på motionens tredje att-sats. Där är även bilagd en Särskild mening. Det är ytterst anmärkningsvärt att denna att-sats blir behandlad med förenklad motionsbehandling. Att-satsen betonar skyddet av vårt kulturarv i kyrkans skog och jord. Speciellt i skogen är dessa kulturarv utsatta. Av den senaste inventeringen av Skogsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet framgår att 41 procent av våra kulturarv skadas eller förstörs när det har varit skogsavverkning och föryngring på gång. Kyrkan är en stor skogsägare och vi skadar ju kulturarvet också genom kyrkan här.

Som ni vet är det brottsligt att skada eller förstöra dessa arv. Vi anser inte att kyrkan ska begå brottsliga handlingar. Därför är vi tvungna att i varje fall bifalla den tredje att-satsen i motion 2015:37.

Att se sina kulturarv förstöras ska inte höra hemma i något land. Idag ser vi sådan framfart i Mellanöstern och tyvärr med rådande migrationspolitik kan detta ske i en snar framtid även här [---].

Men det hoppas och tror jag att ni verkligen inte vill, därför bifall igen till motion 2015:37 i sin helhet.

MAGNUS EK:

Fru ordförande! Tack till motionärerna som har lagt de här motionerna och att de har hållit dem ungefär likadana som förra året, inte bara för att det är lättare att behandla dem utan för att det kanske också är lättare att avslå de som inte ska gå igenom. De här är till allra största delen sådant som inte bör gå igenom. Tack så mycket för det!

Jag ska försöka att inte upprepa vare sig alltför mycket av mitt resonemang från förra året eller alltför mycket av det som Mats Nilsson har sagt, där det mesta är föredömligt. Jag vill ändå komma tillbaka till ett av de grundläggande problemen i de här motionerna, nämligen att man inte förmår att hålla två olika miljönyttor i huvudet samtidigt, att man inte kan se målkonflikter i miljöarbete. Det är inte så att vi har ett miljöskadligt produktionsskogsbruk här borta och ett miljövänligt kontinuitetsjordbruk här borta. Vi har flera olika miljöaspekter att ta hänsyn till vid förvaltningen av Svenska kyrkans skog. Det handlar dels om biologisk mångfald och ett artskydd och att vi bevarar biotoper. Det handlar också om att vi ska ha en skog som tillväxer och som vi kan ta av för framtidens energi, framtidens hållbara byggnadsmaterial, framtidens hållbara textilier och framtidens hållbara gröna kemikalier ... Det gör vi på bästa sätt genom att se till att vi i hela svenska skogsbruket och så även på Svenska kyrkans mark har ett produktionsskogsbruk med hög miljönytta, med höga miljöregler och med hög miljösäkerhet och det är vad vi har idag. Vi har världens kanske mest hållbara produktionsskogsbruk och då ska vi komma ihåg att ska vi övergå till ett kontinuitetsskogsbruk så riskerar vi att tappa vissa av de här sakerna. Det betyder inte att vi får ett mer hållbart skogsbruk i alla delar. Vi får en sämre tillväxt, vi plockar bort de största träden och lämnar skrapet i mitten. Då får vi en sämre tillväxt, vi får ett minskande virkesförråd och det är precis vad vi inte behöver när vi ska ställa om hela samhället. Kom ihåg att vi måste kunna hålla flera olika miljönyttor i huvudet samtidigt när vi behandlar de här frågorna, och det är det som motionärerna tyvärr har missat. Man har även missat vissa andra saker, nämligen att, precis som man sa här i talarstolen, man får inte förstöra kulturarv. Vi har regler mot det här, vi har ett arbete mot det här och att jämföra det här med

Daesh framfart i Mellanöstern är kanske det mest osmakliga vi har hört i den här talarstolen på hela helgen.

Bifall till Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2015:1.

LARS RISBERG:

Fru ordförande! Det är intressant att vi diskuterar Svenska kyrkans skogsbruk, det ser jag fram emot att vi gör. Det är nämligen så att detta är stiftets angelägenhet men det gör ingenting att det diskuteras på kyrkomötet. När jag ser sådana här motioner får jag all anledning att tala. Jag förstår att de som motionerar har väldigt lite i skogen att göra. De går inte där ofta och har inte satt sig in i vad stiftet sysslar med. Det är konstigt att folk måste ha utbildning och då tycker jag att dessa motionärer ska skaffa sig utbildning.

Den första motionen 2015:11 är intressant nämligen att 20 procent av Svenska kyrkans skogar ska avsättas för fri utveckling. Det är ett krav från Naturvårdsverket för att komma upp till en idé om att främja artrikedomen. Det är något som vi – jag sitter själv i en egendomsnämnd i Karlstads stift – ser mycket allvarligt på, när det gäller frågor om arters bevarande. Det är ingenting nytt för oss. Vi har haft det på bordet mycket länge. Vi har börjat närma oss detta och se på ekonomin hur länge vi kan klara en bra utdelning till församlingarna, kontinuerligt samma utdelning hela tiden så att de vet vad de ska budgetera. Att komma fram till här görs inte på en dag, det görs inte på en motion till kyrkomötet heller. Det är en utbildad stiftsegendomsnämnd som hela tiden valts och har bra folk som jobbar under sig som skogsvaktare, som utbildar sig och hela tiden utbildar sig för nya utmaningar. När det gäller kontinuitetsskogsbruk utreder vi det mycket noga i egendomsnämnden i Karlstads stift när frågan kommer upp men det var länge sedan frågan kom upp som ett alternativ. Nu ser vi över om det finns möjligheter för att göra det ekonomiskt och utvärdera det. Det är ingenting nytt allt det som står i motionerna. Det är något som vi inom egendomsnämnderna har sysslat med kontinuerligt.

När vi ser på de andra motionerna så vill jag rekommendera motionärerna att gå en kurs i vanligt enkel skogsbruk i det här landet.

LENA KLEVNÅS:

Fru ordförande! Jag yrkar bifall till motion 2015:44.

Jag undrar vad det är som gör att det blir så hårda ord, att vi närmast får en utskällning och att vi förmodligen inte har befunnit oss i en skog och inte kan någonting. Det är precis tvärtom. Vi som älskar skogen och är där ofta är oroliga över att och kritiska mot att kyrkan inte tar sitt miljöansvar på ett riktigt stort allvar. Vi försöker på olika sätt att komma med förslag.

Jag har kommit med förslag i motion 2014:44 att kyrkomötet ska besluta att uppdraga till kyrkostyrelsen att initiera ett rådslag eller en konferens för ett brett samtal kring kyrkan som förvaltare av jord och skog. Jag tror inte att jag har tid att gå på någon riktig hel skogsutbildning men jag skulle gärna gå på ett rådslag där det kunde vara ett brett samtal med respekt för motstridiga åsikter, där vi som är så okunniga kunde få lära oss lite av det som vi inte förstår. Jag vill påminna om att Läronämnden har skrivit att det är viktigt att ha ”ett etiskt förhållningssätt och effektiv, uthållig förvaltning” och att de ska tas på lika stort allvar. Det finns en stor förväntan på Svenska kyrkan. Miljöskyddsföreningen har kritiserat oss för att vi inte tar det här med skogen på det allvar som vi borde göra.

Jag tycker att ett rådslag skulle vara en nystart, där vi kunde mötas och diskutera. Låt det gärna vara över ett par dagar så att vi kan sätta oss in i frågorna men sluta upp med att skälla på oss, Mats Nilsson. Din ursäkt var på sin plats.

LARS-IVAR ERICSON:

Fru ordförande! Jag kommer att tänka på psalm 304 Lär mig du skog att vissna glad.

Jag är uppvuxen på en skogsgård i västra Blekinge och har från födseln fått följa skogsbruket, och jag vet att en skog som inte sköts kontinuerligt på ett bra sätt är ingen glad skog. Jag har stor tilltro till stiftens egendomsnämnder. Jag har träffat stiftens anställda, skogsvaktare, jägmästare, huggare osv. och jag vet att de klarar av att sköta skogen på ett ändamålsenligt sätt. Vi har all anledning att ha respekt för deras yrkesutövning, deras sätt att vårda naturen.

Bifall till Ekonomi- och egendomsutskottets förslag.

ANDERS BRUNNSTEDT:

Fru ordförande! Jag talar för utskottet. Jag yrkar på bifall till Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2015:1.

Förvaltningen av prästlönetillgångarna är ett återkommande ämne för kyrkomötet. Det kanske är självklart eftersom prästlönetillgångarna ur olika perspektiv är en stor och viktig resurs. Inom prästlönetillgångarna är Svenska kyrkan Sveriges största jordbruksförvaltare och femte största skogsförvaltare. Prästlönetillgångarna har under 2015 delat ut 592 miljoner kronor till stift och andelsägare.

Utskottet har i sitt betänkande behandlat tre motioner. För motion 2015:11 punkt 1 samt motion 2015:37 i sin helhet har utskottet tillämpat förenklad motionsbehandling. Utskottet anser att inget tillkommit som förändrar kyrkomötets ställningstagande från 2014 och hänvisar till utskottets betänkande 2014:1.

Motion 2015:11 punkt 2 tar upp frågan om omställning till kontinuitetsskogsbruk. Utskottet konstaterar att det saknas belägg för att endast ett skogsskötselssystem kan användas i hela landet. Kompetensen som den stiftsvisa förvaltningen har om lokala förutsättningar bedöms av utskottet som bäst lämpad att avgöra var olika skogsskötselssystem bäst kan bedrivas. Den s.k. försiktighetsprincipen är också viktig att ta hänsyn till. Ingen vet hur en storskalig omställning skulle påverka ekonomi och miljö. Därför föreslår utskottet att motion 2015:11 punkt 2 avslås.

Motion 2015:44 föreslår att kyrkostyrelsen ska ta initiativ till ett rådslag eller en konferens för ett brett samtal kring kyrkan som förvaltare av jord och skog. Utskottet konstaterar att kyrkostyrelsen enligt kyrkoordningen minst en gång årligen ska kalla företrädare från stiftet till överläggningar och samråd om prästlönetillgångarnas förvaltning. Många tjänstemän och förtroendevalda deltar i överläggningarna. Vid överläggningarna redovisas den årliga rapport som sammanställs för kyrkostyrelsen om förvaltningen. Dessutom hålls information och diskussion om aktuella ämnen. Vid årets samråd var ämnena bl.a. målkonflikter i skogsbruk, miljökonferensen i Paris, hållbarhetsfrågor samt prästlönetillgångarna och flyktingfrågan. Utskottet konstaterar också att det på stiftens initiativ finns många samverkansformer mellan förvaltarna. Ett exempel är att nästan alla stift är medlemmar i föreningen Svenska kyrkans skogscertifiering. Föreningens uppgift är att upprätthålla miljöcertifiering i samband med prästlönetillgångarnas förvaltning. Det finns alltså väletablerade former för rådslag och välfungerande samarbete på olika nivåer i Svenska kyrkan. Därför föreslår utskottet att motion 2015:44 ska avslås.

Jag yrkar på bifall till utskottets förslag till kyrkomötets beslut att avslå motion 2015:11 i sin helhet, att avslå motion 2015:37 i sin helhet samt att avslå motion 2015:44.

IRENE OSKARSSON:

Fru ordförande! Jag kan inte sitta stilla och lyssna på den här debatten utan att gå upp i talarstolen.

Jag kan konstatera att utskottets företrädare talade väl i ämnet men jag kan också säga att Svenska kyrkan, när vi talar om de här frågorna i andra sammanhang än i kyrkomötet, är ett föredöme i sin skogsskötsel och i sin samordning mellan de olika förvaltare som finns i stiftet. Naturligtvis kan det göras ännu bättre. Jag tror däremot att vi förtroendevalda som har ett intresse av detta skulle behöva sätta oss in ytterligare i de här frågorna. Efter att ett antal år ha fått följa miljömålsberedningens arbete runt de här frågorna och nu igen diskutera dem utifrån klimataspekten kan jag konstatera att förvaltar vi inte våra skogar på ett sätt så att tillväxten ökar, så att vi kan ta ut mer resurser ur skogen för att göra hållbara strukturer i form av möbler, vi ska klä oss i skog, vi ska åka i skogen och vi ska köra på skogen. Med det menar jag bilar och drivmedel. Allt det här ska Svenska kyrkan ha en viktig roll i, och det finns en oerhörd kompetens i förvaltningsorganisationen. Om det i debatten har varit lite tuffa toner åt ena hållet så är det också tuffa toner mot att vi faktiskt har en oerhörd kompetens som vi ska vara rädda om, som vi ska vårda och utveckla och se till att det sker ett gott samarbete med andra aktörer på det här området.

Jag blev också upplyst om vad som sas som jämförelse med förstörelse av kulturarv. Det känns i detta sammanhang ytterst malplacerat som jämförelse. Vi kan naturligtvis också bli mycket bättre att vårda de kulturarv som finns i skog och mark och hagmarker, men då behövs det fler mular ute i skog och mark som någon talare sa.

Det är en annan viktig uppgift som Svenska kyrkan har, att se till att våra jordbruksfastigheter brukas på ett sätt som gör att vi också där bidrar till den biologiska mångfalden.

Kontinuitetsskogsbruk, mina vänner, kan ha precis motsatt verkan om det ska ha en större spridning. Som en liten del i ett större sammanhang, ja, men om vi skulle ställa om helt till det får vi målkonflikter som inte är överblickbara.

Bifall till utskottets förslag.

SVEN ESPLUND:

Fru ordförande! Jag beklagar det tonläge som har varit i salen i det här ärendet. Det känns väldigt onödigt.

Jag kan hålla med föregående talare i att vi är utomordentligt goda förvaltare, och det är precis det vi är. Det råder missförstånd här på många håll. Prästlönetillgångarna är inte kyrkans egendom. Det är självägande stiftelser eller stiftelse-liknande förhållanden. Staten har klarlagt att varje fastighet äger sig själv, men statsmakten har också gett Svenska kyrkan uppdraget att förvalta denna egendom, så det är förvaltare av egendomen vi är och ingenting annat. Dessutom är det så att det är Svenska kyrkan som trossamfund som har fått detta förvaltaruppdrag. Nationell nivå har sedan delegerat det till stiftet att förvalta egendomen. Det här måste man ha klart för sig. Det kan tyckas oväsentligt men det är så att all egendom som ligger i prästlönetillgångarna är självägd egendom och så betraktar statsmakterna det. Det får också vissa konsekvenser. Om jag har förstått saken rätt så pågår det fortfarande samtal om beskattningen av dessa egendomar.

Tisdagen den 17 november 2015

Anföranden

Vi har ett förvaltaruppdrag och vi ska ta tillvara på det, och vad jag har sett så är det ett utomordentligt gott förvaltarskap. Låt oss vara stolta över det, men håll reda på rättsordningen!

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 179.